

**1e Predikatie over Mattheüs 5:1, uitgesproken door
ds. J.P. Paauwe op 9 januari 1955 te Den Haag**

Gezongen: Psalm 89:1 en 2.

Gelezen: De Wet des Heeren; Mattheüs 5:1-16.

Gebod:

Ach, volzalig, algenoegzaam en aanbiddelijk Opperwezen, eeuwige God, uit Wie en door Wie en tot Wie alle dingen zijn, doe ons naderen tot U met eerbied, met verloochening van onszelf, steunende op Uw gerechtigheid en barmhartigheid.

Gij hebt ons welgedaan, zó dat we nog zijn die we zijn. Doe ons Uw goedheid opmerken, Uw goedheid die Ge ons de ganse dag bewijst, en laat deze goedheid ons leiden tot U en ons brengen tot bekering tot U.

Laat ons toch niet toe de bekering uit te stellen, Heere, want Gij zegt ook in Uw Woord: “Bekeert u, bekeert u, gij huis Israëls, want waarom zoudt gij sterven?” En wederom: “Indien gij u niet bekeert, zo zult gij desgelijks vergaan”. Laat ons in het werk der bekering Uw hulp nodig hebben en bidden: “Trek mij, wij zullen U nalopen”.

Welke schone zaken zijn ons weer voorgelezen. Geef ons toch eens een oog voor de eeuwige schoonheid, en tegelijkertijd voor de volstreckte onmisbaarheid van de dingen van Uw Koninkrijk. We hebben zo’n zondige en ongelukkige stap gedaan. We hebben U losgelaten, U de Springader des levenden waters, om onszelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden. Ach, laat ons wederkeren met berouw en leedwezen, door een waar geloof in U, bij Wie en door Wie de herstelling is.

Gij doet ons nog weer hier zijn – een groot, ja een nooit te waarden voorrecht! Geloof, dat onmisbaar is, is toch uit de prediking, uit het gehoor des Woords. En wat zal men ervan maken, zo het niet gepredikt wordt, en zo men niet onderwezen wordt? Wij zullen de Schriften verdraaien tot ons eigen verderf, en daar heengaan, en omkomen voor eeuwig.

Wil Uw Kerk zegenen. Wil haar geven nieuwe genade voor nieuwe bekeringen. Ontferm U over ons volk, de regering, de koninklijke familie. Gedenk de volkeren.

Gedenk onze zieken, verpleegden, rouwdragenden. Gedenk de gezinnen waarin het bijzonder moeilijk is. Ach, Heere, wil er nog in het hart grijpen. Treed in het gericht met ons niet, want niemand die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.

Amen.

Gezongen: Psalm 26:1, 2 en 3.

Wij zouden graag, mijn zeer geachte toehoorders, met u enige ogenblikken willen nadenken over het begin van het vijfde hoofdstuk van het Evangelie van Mattheüs:

“En Jezus de scharen ziende, is geklommen op een berg; en als Hij nedergezeten was, kwamen Zijn discipelen tot Hem”.

Hier begint wat genoemd wordt de Bergrede. Er zijn vele mensen die niet al te veel respect hebben voor de Heilige Schrift. Voor sommige gedeelten ervan wordt echter een uitzondering gemaakt. Deze gedeelten zijn: 1 Korinthe 13, het gebed dat de Heere Jezus op hun verzoek de discipelen geleerd heeft (Matth. 6:9-13), en dan ook de Bergrede. Dat is natuurlijk onjuist. De apostel Paulus spreekt van een “pasa graphè”, een gehele Schrift. “Al de Schrift is van God ingegeven”, zo laat hij zich horen, “en is nuttig tot onderwijzing” (2 Tim. 3:16). Wat zal een mens beginnen met deze schone gedeelten: de Bergrede, het gebed des Heeren, 1 Korinthe 13, wanneer hij niet vooraf het verschrikkelijke van Gods Getuigenis heeft ontmoet, en geleerd heeft dit te overdenken, en gebracht is tot het geloof ervan.

De apostel Paulus heeft het beter geweten dan deze mensen. Hij zegt dat de Wet, de Wet der Tien Geboden, de Wet als een Verbond der werken, is onze tuchtmeester, onze opvoeder, tuchtmeester tot Christus (Gal. 3:24). Gij weet wel wat dit betekent. Het wil zeggen dat de gerechtigheid die door God door middel van de Wet geëist wordt, gevonden wordt in Christus Jezus, zodat een mens die de Wet gelooft, bij de Wet het niet kan uithouden, omdat ze hem verdoemt, en toevlucht neemt tot Jezus Christus, “de HEERE ONZE GERECHTIGHEID” (Jer. 23:6, 33:16).

Om aan een woord als Johannes 3:16: “Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe” wat te hebben, moeten we hebben leren kennen en geloven Galaten 3:10: “Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet, om dat te doen”. Waar de mens op grond van zijn ongerechtigheid zijn verdoemelijkheid omhelst, daar staat het Evangelie klaar, helpt hem op, trekt hem, en brengt hem in de gemeenschap Gods, tot zijn eeuwige behoudenis en tot zijn eeuwige vreugde.

“En Jezus de scharen ziende”, enzovoort. Jezus, dat is een naam uit de Hebreeuwse taal, en betekent: “Redder”. De Zoon Gods, Die in de maagd Maria mijn en uw natuur aangenomen had, had niet alleen de naam van Zaligmaker, maar Hij *was* het en Hij *is* het. Onze profeten en apostelen hebben dat heerlijk verkondigd. “En de zaligheid is in geen ander”, zegt de apostel Petrus in Handelingen 4:12. “Ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus, en Dien gekruist”, zo vinden wij in 1 Korinthe 2, vers 2. “Het zij verre van mij, dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van onzen Heere Jezus Christus, door Welken de wereld mij gekruisigd is, en ik der wereld”, wederom Paulus, Galaten 6, vers 14.

Wie *in Hem* gelooft, die is zalig, en is bestemd om het voor eeuwig te worden. Dat betekent toch wat! Wij mensen, wij zondaren, wij slechte mensen, wij huichelachtige mensen, wij hebben een grond om een zaligheid op te verwachten, zo wij geloven. En toch is dit zo! Het is een eeuwige Waarheid, en ge moet u deze Waarheid nooit, noch door de duivel, noch door de wereld, noch door het schijngeloof laten ontnemen. “Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden” (Mark. 16:16). Wanneer de stokbewaarder zegt, roept, smeekt: “Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?”, dan is immers dit het antwoord van de apostel: “Geloof in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden” (Hand. 16:30-31). Als de mensen volgens Johannes 6 vragen: “Wat zullen wij doen, opdat wij de werken Gods mogen werken?”, dan is het antwoord: “Dit is het werk Gods, dat gij gelooft in Hem Dien Hij gezonden heeft”, Johannes 6, vers 28 en 29. “Wendt u naar Mij toe, wordt behouden alle gij einden der aarde, want Ik ben God en niemand meer”, Jesaja 45, vers 22.

Geloof gij toch ook! De aanbidding is er. Door deze aanbidding is de zaligheid aan uw deur gebracht. Ge hoeft er niet veel voor te doen. Ge hoeft er *niets* voor te doen. Ge moet alleen maar er een welgevallen aan nemen dat God u in Zijn weg, dat is, in en door en met Christus zalig maakt. De aanbidding geldt u. Ze geldt mij, ze geldt u, ze geldt alle mensen die door de Voorzienigheid met het Woord in aanraking zijn gekomen. En deze aanbidding is niet een aanbidding van een halve Christus of van een halve genade, maar van de gehele Heere Jezus Christus, van Zijn Persoon, van Zijn gerechtigheid, van Zijn Geest. Ze geschiedt om niet, zoals we al hebben opgemerkt. Wie er wat voor doen wil, omhelst ze niet. En waarom omhelst hij de genade Gods of Christus Jezus niet? Waarom? Daar zit nog wat in de weg. Zijn hart heeft nog geen behoefte aan en geen plaats voor Christus. Om Christus te kunnen omhelzen, moet er een ledig hart wezen, dat is een hart waarin niets anders wordt gevonden dan wat er niet in zijn moest, en waarin niet gevonden wordt hetgeen er wezen moest. En omdat het hart niet ledig is, is er geen plaats voor Christus. En het gevolg is dat men Christus ongebruikt laat liggen, dat men Hem niet toepast op zijn verloren ziel, dat men tenslotte zegt: “Wijk van mij, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust” (Job 21:14).

Vraag nooit of de aanbidding wel gemeend is. Ze is gedaan in oprechtheid en ze is een aanbidding van God Zelf. En wie haar niet aanneemt, die zondigt tegen God, zoals de apostel Johannes heeft geschreven: “Die God niet gelooft” – dat is, in Zijn aanbidding – “heeft Hem tot een leugenaar gemaakt” (1 Joh. 5:10). Niet te geloven, de aanbidding des Heeren niet aan te nemen, betekent God te verwerpen en Hem de rug toe te keren. En daarom staat er: “Wendt u naar Mij toe”, keer u om en kom tot Mij; *kom tot Mij*, gij die vermoeid en beladen zijt, “en Ik zal u rust geven” (Matth. 11:28).

“Jezus de scharen ziende”. Doorgaans waren er, wanneer de Heere Jezus Zich ergens vertoonde, predikte of een wonder verrichtte, mensen, dikwijls heel veel men-

sen om Hem heen. Zo was het met Johannes de Doper ook geweest. Wanneer Johannes aan de Jordaan predikte, dan liep om zo te zeggen het land leeg. Gij kunt dat vinden in Mattheüs 3. Wanneer de Heere Jezus ergens het Woord bracht, dan had hetzelfde plaats. Gij kunt daarvan een duidelijke beschrijving vinden in Johannes 6. Wat mag de reden daarvan toch geweest zijn? Tja, wat mag de reden daarvan geweest zijn? De Heere Jezus sprak de Waarheid. Weet u wat Waarheid is? Waarheid is een machtig wapen. Tegen de Waarheid is de ganse hel niet bestand. De wereld ook niet. De wereld is zo licht als een veer en nog lichter, wanneer de Waarheid zich laat horen. Waarheid is onwederstandelijk. Toen de Heere Jezus in Gethsémané deze woorden sprak: “Ik ben het” (Joh. 18:5), en de krijgsknechten neergevallen waren, zouden ze zijn blijven liggen, als door de voorzienige kracht des Heeren hun de kracht niet was geschonken om weer op te staan. Wanneer de wereld niet gedragen werd in lankmoedigheid, ze zou sterven bij het horen van de Waarheid. God is de Waarheid, en er staat: “Mij zal geen mens zien en leven” (Ex. 33:20).

Wat predikte de Heere Jezus? Hij predikte de Wet, maar niet zoals de wetgeleerden dit deden. De wetgeleerden bleven bij de letter, maar dat is de Wet nog eigenlijk niet. Christus predikte de geest van de Wet. Wanneer de Wet in haar letter gepredikt wordt, dan kan de mens zeggen: “Ik zal proberen het anders te maken”. En zo – ik heb het u al gezegd – zo leeft dan de wereld nog. Ze heeft goede voornemens. Ze vindt ook dat het anders moet worden. U weet het wel uit eigen ondervinding, nietwaar, zoals ik het weet. Maar wanneer de Wet in haar geestelijke zin wordt gepredikt, dan is er geen sprake meer van beter maken. Dan leert een mens zichzelf zien zoals hij is. De apostel Paulus schrijft ervan in Romeinen 7: “Ik had niet geweten de begeerlijkheid zonde te zijn, indien de Wet niet zeide: Gij zult niet begeren” (vs. 7). En omdat nu de mens een en al begeerte is – ja, hij wordt verteerd door zijn begeren; er staat van de goddeloze: “Den gansen dag begeert hij begeerlijke dingen” (Spr. 21:26) – omdat de mens nu niet anders kan dan begeren, zo is hij waard voor eeuwig van het aangezicht Gods verworpen te worden, met al zijn schoonheid en vroomheid, want dit is alles klatergoud. Het is schijn en het wordt, tenzij er iets anders komt, verworpen, met de persoon bij wie het gevonden wordt.

Jezus leerde de Wet, maar Hij leerde ook het Evangelie. Het ging om het Evangelie. “En den armen wordt het Evangelie verkondigd” (Matth. 11:5), zo liet Hij aan Johannes de Doper in de gevangenis zeggen. Het ging om het Evangelie. Maar van het Evangelie – wij hebben het al in het begin gezegd – kan geen gebruik gemaakt worden, wanneer de Wet niet gehoord is. Hij predikte het Evangelie. Wanneer een mens geraakt was, getroffen, “door schuldbesef getroffen en verslagen” (Ps. 51:9 ber.) en nederviel in zijn verlorenheid, dan richtte Christus zo’n mens op. Hij predikte hem het Evangelie, de blijde boodschap.

Bij de Kananése vrouw (Matth. 15:22-28) scheen het anders te wezen, maar het was niet anders. Want terwijl de Heere Jezus deze vrouw harde woorden liet horen,

afwijzende bewegingen liet zien, werd ze ondersteund door Zijn rechterhand, door de rechterhand Zijner kracht. En zo gaat het met allen die bestemd zijn om tot het geloof gebracht te worden. Ze worden ondersteund. De anderen helpen zichzelf. Verstaat u wel? De anderen helpen zichzelf met hun redenering, met het trekken van hun conclusies, hun besluiten, met hun ondervindingen, met hun aangenaam gebed, met hun goede gestalte. Zo helpen de mensen zichzelf. Zij hebben dus geen ondersteuning nodig. Maar zij wie het erom te doen is, hebben wél ondersteuning nodig, en ze ontvangen ze ook. De eerste mensen worden te licht bevonden. Wat is dat? Wat bedoel ik daarmee? Ze zijn niet in staat, ze worden niet in staat gesteld, om de harde slagen van de Wet te dragen. En zo onttrekken ze zich aan een arbeid des Geestes die begonnen is, maar nu gestremd wordt, tegengewerkt, met het gevolg dat de Geest ophoudt en ze laat varen.

Nooit kwam iemand tot Christus, of hij werd geholpen. Nog eens: “Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven” (Matth. 11:28). Kom ook! Kom ook! De uitgebreide armen zien ook op u. Kom ook! En wanneer u merkt dat het niet gaat, dan moet u niet wegllopen. U moet ook niet denken: “Maar wat ik heb, dat is toch ook al het werk Gods”. U moet u door een schijnprediking niet laten bedriegen. Als het niet gelukt, dan moet u het nog eens doen. En wanneer het dan nog niet gelukt, dan moet u het weer doen, en u moet het blijven doen! U moet het doen nacht en dag, onder uw werk en wanneer ge stilzit, zo ge in de eenzaamheid u bevindt of waar ook, u moet het steeds doen en altijd blijven doen. En wanneer u dan zou willen zeggen: “Maar hoe komt het dan, dat het me niet gelukt?”, leg dan uw hele toestand maar neer voor het Opperwezen, Die ge nog niet kent, en ge vraagt wat u nu mij vraagt: “Hoe komt het, Heere, hoe komt het?” En denk dan maar aan Psalm 139 (vs. 14 ber.): “Doorgrond m’, en ken mijn hart, o HEER”. Maar let er vooral op of het er u wel om te doen is, of het er u wel om gaat, of waarlijk uit uw hart opgaat het gebed van de stokbewaarder: “Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?” (Hand. 16:30). Want de Heere heeft een afkeer van halfheid. “Of ge koud waart of heet! Maar nu ge lauw zijt, zo zal Ik u uit Mijn mond spuwen” (Openb. 3:15-16). Het moet wezen: alles of niets, *alles of niets*. Ga maar heen wanneer het u niet gaat om *alles*, want u krijgt toch niet wat u zogenaamd begeert – alles of niets. Men moet er alles, zo heb ik u al vele malen gezegd, men moet er alles bij ingeschoten zijn. En daartoe schenke de Heere u genade.

Gezongen: Psalm 105:1, 2 en 3.

Wanneer men gelooft, dat is, wanneer men bekent – “’k Bekend’, o HEER’, aan U oprecht mijn zonden; ’k verborg geen kwaad dat in mij werd gevonden, maar ik beleed, na ernstig overleg, mijn boze daân” (Ps. 32:3 ber.) – wanneer men het Evangelie verwelkomt en zijn hart ervoor opent – denk aan wat onder vrienden en kennis-

sen gezegd wordt: “Huis en hart staan voor u open” – dan ziet men de dingen zoals God ze ziet. Dit drukt de dichter van de 36e Psalm uit in deze woorden: ”Bij U, HEER’, is de levensbron; Uw licht doet klaarder dan de zon, ons ’t heuglijk licht aanschouwen” (vs. 3 ber.). Men ziet hoe schoon alles is, hoe schoon de Waarheid is in Christus Jezus, hoe schoon de Heilige Schrift is, die inmiddels nu geopend is.

Wanneer men gelooft, dan is er vergeving van zonden, van *alle* zonden. Of deze zonden in de schatting van de mensen groter of kleiner zijn, dat maakt geen verschil, want “het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonde” (1 Joh. 1:7). Al had men de zonden van de gehele wereld, ze zouden in dat ogenblik niet meer gezien worden. Ze zouden weg zijn, weg voor eeuwig.

Men voelt het leven. Men had wellicht wel eens over het leven gesproken, en men had ook andere mensen daarover wel eens iets horen zeggen, maar met dat al was men niets verder gekomen. En als men daarin was blijven steken, dan zou men zichzelf maar bedrogen hebben. Men voelt het leven. “Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, Die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft” (Gal. 2:20). Men proeft en smaakt de liefde, de Goddelijke liefde. En men krijgt ook lief, want al wat uit God is, dat keert tot Hem terug. En tegelijkertijd wordt de ganse schepping het voorwerp van onze liefde. Men merkt dat men verlicht is, en men aanschouwt de dingen van het Koninkrijk Gods, en men weet dat men ze aanschouwt. “Ik weet” – zegt de apostel – “ik weet Wien ik geloofd heb” (2 Tim. 1:12). Maar als het geloof nu eens klein is, heeft men dat dan ook? Als men dat niet heeft, dan is het geen geloof, dan heeft men geen geloof.

Men aanschouwt de dingen zoals ze zijn, de Waarheid gelijk ze in Jezus is. De Schrift is geopend. Het hart is ook geopend. De hemelen zijn ook geopend. Tegelijkertijd heeft men een goede verwachting, de verwachting dat er nog meer zal komen, dat het niet op zal houden. “Het zal in hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven” (Joh. 4:14). Bij deze verwachting – men voelt het, men weet het – steunt men niet op zichzelf, niet op zijn naaste, niet op zijn ervaringen, niet op zijn geloof, maar op de gerechtigheid van Christus en op de barmhartigheid des Vaders. Dat is de werking van het Evangelie bij ieder en bij allen ten aanzien van wie de Heilige Geest het Evangelie in de hand neemt. En vanaf dat ogenblik staat zulk een mens alleen, met God. “Ik lag en sliep gerust, van ’s HEEREN trouw bewust”, Psalm 3 (vs. 3 ber.). Nog eens, dat is de werking van het Evangelie, wanneer dit in de hand van de Heilige Geest genomen wordt.

En zo vergadert Christus, naar Zondag 21 van onze Catechismus, door Zijn Woord en Geest uit het ganse menselijke geslacht een Gemeente, tot het eeuwige leven uitverkoren. Hij vergadert ze door het ware geloof te schenken. En dat moet u nu hebben, evenals mijn persoon. En wie nu nadert tot God buiten Jezus om, die kent God noch zichzelf. Als hij zichzelf kende, dan zou hij het wel nalaten.

Toen de tollenaar uit de gelijkenis bad: “O God, wees mij zondaar genadig” (Luk. 18:13), zag hij op Christus en de barmhartigheid Gods, geopenbaard in Zijn Zoon. En als hij het zo niet gedaan had, dan zou hij niet afgegaan zijn “gerechtvaardigd naar zijn huis”. Maar ieder die zó op God ziet, op de Heere ziet zoals de tollenaar dat heeft mogen doen, gaat af gerechtvaardigd naar zijn huis, en voelt zich voor eeuwig verplicht en verbonden aan de Heere. Deze dingen moeten wij kennen; wij moeten ze geleerd hebben voordat we gaan sterven.

Bezie nu eens uw bestaan. Hoe hebt u deze week doorgebracht? Ga nu alleen dát maar eens na. Misschien zult u dan wel tot de conclusie komen dat u van al wat we u gepredikt hebben, niets gelooft. Dat is uw ongeluk. En verandert het niet, dan zult u voor eeuwig ongelukkig worden. Ja, zo leeft een mens maar verder, nietwaar? Hij heeft tijd voor vele dingen. Hij kan dát doen en hij kan dát doen. Hij is voor alles te vinden. Hij heeft tijd genoeg, *tijd genoeg*. Zelf verdoet hij zijn tijd, hij maakt dat een ander dit evenzeer doet, terwijl we geen tijd moesten hebben om te kunnen zondigen. Geen tijd moesten we daarvoor hebben, en we nemen er de tijd voor af, terwijl de Schrift zegt: “Zo gij Zijn stem dan heden hoort, gelooft Zijn heil- en troostrijk Woord; verhardt u niet, maar laat u leiden” (Ps. 95:4 ber.).

Beken dat alles, want het is waar, en u weet dat wat ik zeg waar is. Beken dat alles, beken het! Ge zult niet bekend hebben, of de vergeving zal u deelachtig geworden zijn. Als u maar met uw hart bekennt. Want die zijn zonden bekend en nalaat, hem zal barmhartigheid geschieden (Spr. 28:13). Dekt u op de een of andere wijze de overtreding toe, gij zult geen voorspoed hebben.

Er zijn maar twee zaken nodig, maar die moeten er ook wezen. Dat is een ware overtuiging van zonden, en een openbaring van en als gevolg hiervan hoogachting voor Christus. Waar deze twee zaken zijn, daar gaat verder alles vanzelf, want “die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen” (Ps. 9:11).

Amen.

Gebed:

Dat we door Uw genade, Heere, U danken mochten dat U ons dit uur nog geschonken hebt. Gij hadt het ons kunnen onthouden, en misschien zal het ons nog wel eens onthouden worden ook. Maar laat ons er dan nú gebruik van maken, nú terwijl het Woord nog uitgaat, het Evangelie nog gepredikt wordt, en de onderwijzing in de Wet geschiedt.

En Heere, bearbeid ons, en doe ons behoefte hebben aan deze bearbeiding. Het is altijd het verlangen geweest en gebleven van Uw Gemeente: “HEER’, ai, maak mij Uwe wegen door Uw Woord en Geest bekend”. Laat ons hiervoor tijd hebben. En laat ons met indruk verstaan, laat ons allen met indruk hebben verstaan, dat we voor zondigen geen tijd moeten hebben. Ach, wees ons genadig!

We gaan nu weer vanhier. Geleid ons op onze wegen. Bescherm ons leven. Denk

aan de onzen. Denk aan de gezinnen. Denk aan de kinderen. Ach, of er onder de kinderen ook nog eens bekering mocht worden gewerkt. Denk aan Uw ganse Kerk, aan Uw Kerk over de ganse aarde.

Amen.

Gezongen: Psalm 105:4 en 5.

2e Predikatie over Mattheüs 5:1, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 16 januari 1955 te Den Haag

Gezongen: Psalm 104:17 en 18.

Gelezen: De Wet des Heeren; Mattheüs 5:1-16.

Gebod:

Doe ons naderen tot U, Heere, met diepe eerbied, in het besef van onze onwaardigheid, en in het gevoel van onze afhankelijkheid. Bij ons wordt niet anders gevonden dan schuld en zonde en als gevolg daarvan machteloosheid en geen toegang tot U; wij zijn onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad, verwerpelijk, niet waardig, noch de aarde noch de hemel. Doe ons onszelf kennen. En waar de ware zelfkennis is en de nood als gevolg daarvan, daar staat Gij gereed om te helpen: Komt herwaarts tot Mij, die vermoeid en beladen zijt, en Ik zal u rust geven.

Wij hebben aan alles gebrek. Wij behoeven aan niets gebrek te hebben. De vervulling is er, alleen niet in ons, niet in de wereld, niet in het rijk der duisternis, niet in de zonde, maar in U en door U en om Uws Naams wil.

Gij hebt ons bewaard. We zijn nog die we zijn, we mogen nog leven. En dit is vooral dan een voorrecht wanneer wij nog niet zijn als degene die vrede vond, vrede in het alles reinigende en in het alles teweegbrengende bloed van U, o Heere Jezus Christus. Ach, laat ons opmerken, erkennen en waarderen, en geef dat de menigvuldige, ja, de ontelbare blijken Uwer goedheid ons leiden mogen tot bekering. Laat ons niet toe er een spelletje met U van te maken. Laat ons niet menen dat we ons zouden kunnen verbergen. Laat ons diep geloven dat we met U in aanraking zijn, en dat we dat eenmaal zullen zien, vroeg of laat.

Wil Uw Gemeente zegenen met nieuwe genade en met dagelijkse bekering.

Gedenk onze zieken. Er werd deze week een vrouw neergeworpen. Zij liet ons vragen of we haar wilden gedenken. Denkt U aan haar in betrekking tot ziel en lichaam beide. Wij weten niet wat Uw bedoeling met haar is. Maar we weten wel dat één ding nodig is, ook voor haar: een waar geloof, oprechte boetvaardigheid.

En dan werd er ons voor een ander iets gevraagd. Wat deze ontbreekt en in welke

omstandigheden hij zich bevindt, is ons niet bekend, maar het is U wel bekend. Geef hem in al zijn moeilijkheden, van welke aard ook, het zien en het zoeken en het vinden bij U.

Ontferm U over ons volk, de regering, de koninklijke familie, de volkeren. Richt nog in menig hart Uw Rijk op. Wil daarvoor ook de prediking van deze morgen genadiglijk doen uitgaan. Treed niet in het gericht met ons. Vergeef het ons dat we zijn die we zijn. Vergeef ons onze gedachten, woorden en werken, en verlos ons van onszelf en van het onze zoveel als dit mogelijk is.

Amen.

Gezongen: Psalm 49:6 en 7.

Wij zouden, mijn zeer geachte toehoorders, graag verder gaan met de bespreking van het eerste vers van Mattheüs 5:

“En Jezus de scharen ziende, is geklommen op een berg; en als Hij nedergezeten was, kwamen Zijn discipelen tot Hem”.

Wij hebben u de vorige week al gezegd dat de Heere Jezus doorgaans omgeven was van een groot aantal mensen. We hebben u ook gezegd hoe dat kwam. Het scheen somtijds wel, en ook in de ogenblikken waarin de Heere de Bergrede zou houden, dat er een opwekking gekomen was. Maar er staat in de Schrift: “Het einde van een ding is beter dan zijn begin” (Pred. 7:8). Het is ook in dezen op een teleurstelling uitgelopen. Hoe is dat gekomen? Deze vraag dienen we toch onder ogen te zien, want als wij onder de prediking zijn, dan moet nergens overheen gelopen worden. Er moeten vragen worden gesteld en rekenschap moet worden gegeven. En de vragen kunnen niet ernstig genoeg zijn, want het leven is ernstig, en het sterven is nog veel ernstiger, omdat er dan onmiddellijk een ontzaglijke eeuwigheid zich geopend heeft.

De diepste oorzaak van alle dingen is het welbehagen Gods. Dat moeten we geleerd hebben of nog leren. Als we een versje zingen als het achtste van de 89e Psalm: “Door U, door U alleen, om ’t eeuwig welbehagen”, dan moeten we weten wat we zingen.

God heeft ons goed en naar Zijn evenbeeld geschapen, maar wij zijn afgeweken. We hebben een stap gedaan die nooit genoeg kan worden overdacht en nimmer voldoende kan worden betreurd: de stap van God af, naar de duivel toe. Ten gevolge van deze stap is er een kloof tussen God en ons ontstaan, is er aan onze zijde een onmetelijke schuld gekomen, en hebben we het beeld Gods, waarnaar wij geschapen waren, verloren. Het gevolg is dat we zijn zonder God, “zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls en vreemdelingen van de verbonden der belofte” (Ef. 2:12).

Maar wanneer nu God van eeuwigheid gedachten des vredes over ons heeft

gehad, wanneer de Heere Jezus Christus Zijn bloed voor ons heeft gestort, wanneer de Heilige Geest tot en in ons is gekomen, wanneer wij ervan overtuigd zijn geworden dat we zondaren zijn en ook niet anders dan zondaren, ervan overtuigd zijn geworden dat het alleen de goedheid en de lankmoedigheid en de verdraagzaamheid Gods is dat we nog een plekje op de aarde hebben, dat we op dat plekje in het geheel geen recht hebben, dat we maar alleen recht hebben op een eeuwig omkomen, wanneer we aan onszelf ontdekt zijn geworden, en wij de bedekselen der schande – die zouden moeten dienen om onze val en wat daaruit voortgekomen is te bedekken – hebben weggegooid, wanneer Zich God heeft bekendgemaakt en ons gezegd heeft wie Hij, wat Hij toch eigenlijk is, ons daarmee te zien gegeven heeft hoe verkeerd we over Hem denken, hoe dwaas onze gedachten en onze oordeelvellingen zijn, wanneer Zich God in ons geopenbaard heeft in Zijn macht en heerlijkheid, in Zijn goedheid en genade, in Zijn rechtvaardigheid en in Zijn heiligheid, Zich God in ons geopenbaard heeft in Zijn Zoon, dan wordt het anders. Dan is er in ons leven een keerpunt, en we wenden ons af van onszelf, van de wereld, van de eigengerechtigheid, van de zonde, van de vorst der duisternis, kortom, we wenden ons af van onze bedriegers. We keren ons tot God, en we komen – als de broeders van Jozef met Benjamin – met Christus en in Hem en door Hem tot de Vader. Wij hangen de Heere aan, en we kunnen Hem niet meer en nooit meer missen, in een aangename gestalte niet, maar ook in de alledroevigste niet. We kunnen Hem nooit meer missen. En het is zoals het in de 119e Psalm gezegd is: “U zoekt mijn hart; mijn oog blijft op U staren” (vs. 5 ber.). We getuigen met de apostel Paulus: “Hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus’ wil schade geacht” (Filipp. 3:7). De goede keuze!

Maar nu is er ook een andere kant aan de zaak. Ik heb u gewezen op het welbehagen Gods, en nu moet ik u iets zeggen over ons doen in betrekking tot de goede prediking van de Heere Jezus Christus, tot de goede prediking in het algemeen.

We hebben in onze vorige predikatie gezegd dat de Heere Jezus de Wet predikte, en dat Hij hierbij niet bleef staan bij de letter, zoals de wetgeleerden, maar doordrong en de ganse Wet blootlegde, haar bekendmaakte in haar geestelijke zin. En dit stond de mensen niet aan, want zij wilden niet ontdekt wezen. Het was bij deze mensen: “Spreekt tot ons zachte dingen” (Jes. 30:10). Ze wilden – evenals u en ik van nature – bekeerd zijn zonder God, zonder Christus. Een godsdienstig mens – en wie is dat niet, dat is tenslotte ieder mens – een mens, kunnen we dus zeggen, een mens wil alleen maar weten of hij voldoende voorzien is om niet voor eeuwig ongelukkig te moeten worden. En dan is de “arrière-pensée”, de bijgedachte: hoe kan ik op een behoorlijke manier in de wereld leven?

De Heere Jezus sprak de Waarheid en ontzag daarbij geen mens, geen toestanden, geen partijschappen. Hij sprak de Waarheid, eenvoudig, zonder veel beweging, eenvoudig de Waarheid. Maar daar waren de mensen niet van gediend. Want dat betekende dat men te zien kreeg dat bij ons geen Waarheid is, ook niet in enig opzicht,

geen Waarheid, maar leugen, bedrog, huichelarij, onverstand. En nu werd de Waarheid verworpen. En wat men meende te bezitten, dat behield men, en daarvoor wens- te men te strijden.

De Heere Jezus bracht het rijke, heerlijke, volle, zaligmakende Evangelie. En zoals Hij dit gedaan heeft, heeft nooit iemand het nog kunnen doen. En nu hoop ik dat u weet wat het Evangelie is. Maar ik wil het u nog eens graag zeggen. Het Evangelie is een aanbieding van al wat een mens nodig heeft, voor de tijd zowel als voor de eeuwigheid. Maar de mens is van nature in het Verbond der werken. En nu vindt hij het te kras dat men het Evangelie nu maar zó heeft aan te nemen, en dat als men dat doet, men het ook waarlijk heeft, met al zijn inhoud, met al zijn zegeningen. Dat komt een mens te gemakkelijk voor. Het *is* niet zo gemakkelijk, maar een mens zegt zoets graag, want hij houdt van kibbelen en van twisten en van gelijk hebben. En hij heeft nog nooit gelijk gehad, de stakkerd, de ongelukkige, de ellendige! En zo ging men tegen het Evangelie in.

Bij de Heere Jezus was geen aanneming des persoons. Er bestonden voor Hem geen partijen. Of iemand nu behoorde tot de Farizeeën of tot de Sadduceeën of tot de Esseeën, tot de preciezen of tot de rekkelijken, tot de orthodoxen of tot de vrijzinnigen, tot deze kerk of tot die kerk, het had niet de minste betekenis voor Christus, niet de minste. Ik bedoel in betrekking tot de zaligmaking; anders hebben deze dingen wel betekenis, en somtijds grote betekenis. Geen aanneming des persoons: “Komt allen”, allen, Farizeeën, Esseeën en Sadduceeën, vromen en onvromen, ouden en jongen, zondaren en rechtvaardigen in eigen oog, “komt allen”. “Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven” (Matth. 11:28).

Maar bij de wettische mens is terdege aanneming des persoons. Wel, wel, wat weten wij te schiften! De één plaats en de ander daar, en we hebben voor velen zo’n plaatsje. Dat deed de Heere Jezus niet. Hij zag alle mensen als in Adam gevallen, en Hij verstond en wist dat zij geen van allen konden en zouden zalig worden zonder het geloof in Hem. En omdat Hij dat wist, nodigde Hij de mensen uit om tot Hem te komen: “Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal U rust geven”.

Door de Heere Jezus werd alles erop toegelegd om de mensen zelfverloochening te leren. “Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op en volge Mij” (Matth. 16:24). Zo wil Hij het hebben, omdat het zo is. En wat hier in de grond niet mee overeenkomt, dat is het niet. Omdat het zo is, wilde Christus het zo hebben. Maar zo willen de mensen het niet hebben. Het is bij de mensen erop toegelegd om zichzelf te handhaven en zogenaamd zichzelf te volmaken.

Gezongen: Psalm 81:12, 13 en 14.

Dat is iets, wat u daar gezongen hebt:

'k Liet hen dies, veracht,
Naar 't hun goed dacht, hand'len;
'k Liet dit boos geslacht,
Naar de keuze viel
Van hun dwaze ziel,
In hun wegen wand'len.

Maar dan is het immers verloren! Dan is het volstrekt verloren. Dan is de mens op weg naar de afgrond, naar de eeuwige rampzaligheid. Om het kort en plat te zeggen: naar de hel!

De zaligheid *is* er. U hoeft die kant niet op te gaan. Denk dat toch niet, denk dat toch nooit! De zaligheid *is* er.

Ze is in Christus! Ik hoef u niet te zeggen dat ze niet in u is, dat ze niet in mij is, dat ze in geen mens is, dat ze in de duivel niet is. Ze is in Christus! Dus u moet uit uzelf uit. U moet de wereld uit. U moet het rijk der duisternis uit. U moet geleerd worden af te zien van uzelf en van alle mensen, predikanten, oude schrijvers, afzien van alles, en vluchten, vluchten tot Christus. Als het niet gaat? Het moet toch! Merkt u dat het niet gaat, dan moogt u tegen het Opperwezen zeggen dat het niet gaat. Maar wee u wanneer ge luistert naar de prediking van deze tijd! Wee u, want die zal u zeggen dat er onderweg ook nog zaligheid te vinden is. “De zaligheid is in geen ander” (Hand. 4:12). Paulus was niet alleen een geleerd man – dat zou er niet veel op aangekomen zijn – maar hij was een begenadigd mens. Hij was een begenadigde dienstknecht van Jezus Christus. En wat heeft hij gezegd? “Ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd” (1 Kor. 2:2). Waarom heeft hij nu niet gepredikt wat er op de weg naar Christus gevonden wordt? Omdat het er niet is.

De zaligheid is door Christus. Wij moeten er geen hand in hebben. Zij is door Christus. Zij ligt geheel in Christus en ze is door Hem verworven, door Zijn lijden en sterven, door Zijn doen en laten op aarde, als gevolg van Zijn menswording, van Zijn hangen aan het kruis, van Zijn opvaren ten hemel, van Zijn zitten ter rechterhand Gods. Ze is door Christus. En nu moet ons vertrouwen alleen zijn op Zijn Persoon en op Zijn werk en op de barmhartigheid Gods, de heiligheid, de rechtvaardigheid, op de heerlijkheid Gods geopenbaard in de Persoon en in het werk van Christus. Dit is de grond van vertrouwen. Het is de enige grond. Al wat ernaast is, wat er bij opgeworpen wordt, is zand. Bouw er niet op. Bouw alleen op Christus! En ik zeg dit niet tegen de grotere mensen alleen, maar ik zeg dit ook tegen de kinderen. En ik zeg het nog het meest tot de kinderen. Bouw alleen op Christus! En zie er niet tegenop om je kinderen te waarschuwen voor de valse prediking van deze tijd. Zie er niet tegenop! En onttrek ze eraan zoveel als in uw vermogen is, en wil er niets van weten. Ik heb er u in de loop der jaren al veel van gezegd, maar lang niet genoeg. Het is veel erger dan ik het u gezegd heb of u ooit heb kunnen zeggen, veel erger!

De zaligheid is om Christus. God ziet Christus aan. Hij ziet mij niet aan, Hij ziet u niet aan, maar Hij ziet Christus aan. En dan rekent Hij ons toe de gerechtigheid van Christus, en Hij schenkt ons de verworven Geest van Christus. En zo worden we zalig gemaakt, bevrijd van de schuld der zonde door de toerekening van de gerechtigheid van Christus, en bevrijd van de heerschappij van de zonde door de werking van de Heilige Geest in ons. *De zaligheid is in Christus, door Hem en om Hem.*

En hoe staat u er nu voor? Het zwaard van de lichamelijke dood hangt toch ook u boven het hoofd! De Heere heeft duizenden wegen en middelen om uw leven weg te nemen. Hoe staat u er nu voor? Speel niet met de dingen. Speel niet met de dingen, gij die leeft in de wereld. Speel niet met de dingen, gij die leeft in uw vroomheid. Speel niet met de dingen! Zeg niet, blijft niet bij uzelf zeggen: “O, ik zal nog wel een poosje leven; mijn tijd zal er nog wel niet zijn”. U weet het wel dat u zo spreekt. Zó spreekt u. Maar spreek zo niet, want het *is* anders. U hebt geen enkele reden noch grond om zo te spreken. De Schrift en de ondervinding leren u toch heel wat anders: “Het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen” (Ps. 90:10).

Tracht u niet te verbergen. Dat heeft Adam gedaan, maar het is hem toch niet gelukt. Het is hem toch niet gelukt. Hij moest voor de dag komen. En nu moeten wij allen eenmaal voor de dag komen. Er komt voor ieder een ogenblik waarin hij voor God staat, wanneer hij ziet dat hij voor God staat, óf aan deze kant van het graf, óf daarna. Nu, dat zal mij overkomen en dat zal ook u overkomen. En wat dan? Zal er dan Iemand zijn die het voor ons opneemt? Zal er Iemand gevonden worden die onze zaak behartigen zal? Een Advocaat, een Advocaat Die van God gegeven is? Wat dunkt u? Op de Advocaat komt het aan. Onze zaken zijn in Zijn handen gelegd. Als Hij nu maar door God ons gegeven is! Hij wint dan het pleit. Maar wee, wee de mens die daar alleen zal staan, zonder Verdediger, zonder Pleitbezorger.

Nu, onderzoek u. Onderzoek u! Wanneer u denkt dat het goed is – er zijn zoveel mensen die denken dat het goed is; daar hebben wij niet over te oordelen, dat is waar, maar de Schrift zegt het: “Velen (zeg Ik u) zullen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen” (Luk. 13:24), en dat moeten we geloven – wanneer u denkt dat u genade hebt, dan moet u zich eens enkele ogenblikken afzonderen en u eens enkele vragen voorleggen. De eerste is: heb ik mijzelf waarlijk leren kennen, leren kennen tot op de bodem toe? Weet ik wie ik ben, wat ik geweest ben en wat ik nu ben? Ten tweede moet u zich afvragen of u waarlijk verstaat wat het betekent machteloos te zijn. Wat betekent dat? Wat is een machteloos mens? Vraagt u zich eens af of u hierop een antwoord zou kunnen geven. Ten derde moet u zich onderzoeken of Christus u geopenbaard is. Maar daar moet u het maar niet zo bij laten, want dat kan vluchtig geschieden, en dan *niet* geschieden.

U moet zich hierbij ook weer enkele vragen stellen: Toen Christus mij geopenbaard werd, wat had er toen eigenlijk plaats? Wat zou ik mijn naaste daarvan kunnen verhalen? Wat was de uitwerking daarvan? Wat zag ik toen het geschiedde? Wat zag

ik van God? Wat zag ik van mijzelf? Wat zag ik van mijn naaste? Wat zag ik van de schepping? Wat zag ik van alles? En wat heb ik gedaan? U kunt ook vragen: wat heeft God gedaan toen Christus mij geopenbaard was? Wat heeft er toen eigenlijk plaats gehad? En hoe zag ik de Heilige Schrift? En wat zag ik van de zaligheid? En hoe ben ik toen in het leven komen te staan? Dit zijn alle – gij zult het toegeven – vruchtbare vragen. Ga ermee de eenzaamheid in, en maak dat u door de genade Gods antwoorden hebt.

Ik bind u in geen enkel opzicht aan mijzelf. Dat hoort u trouwens ook wel, want ik ben in uw consciëntie geopenbaard. Maar ik wens u gebonden te zien aan de Waarheid, aan de Waarheid gelijk ze in Jezus is. En als u hiervan een behoorlijk verslag kunt geven – niet zo gereed zijt om toe te stemmen; dat betekent niets, en dat verveelt meer dan dat het sticht – in betrekking tot deze dingen uit uw hart enkele woorden te laten komen, dan zullen ze nooit veel zijn, deze woorden, nooit veel. De Gemeente van Christus bestaat niet uit babbelse mensen. De Gemeente van Christus bestaat uit mensen die graag in de eenzaamheid en in de afzondering leven, en overdenkingen hebben, en in staat gesteld worden om de weg Gods te kennen, te verkiezen en te bewandelen, en alles in de handen des Heeren te leggen en te zeggen, in voorspoed of in tegenspoed:

Geloofd zij God met diepst ontzag;
Hij overlaadt ons, dag aan dag,
Met Zijne gunstbewijzen.
Die God is onze zaligheid;
Wie zou die hoogste Majesteit
Dan niet met eerbied prijzen?
Die God is ons een God van heil;
Hij schenkt uit goedheid zonder peil,
Ons 't eeuwig, zalig leven;
Hij kan, en wil, en zal in nood,
Zelfs bij het naad'ren van den dood,
Volkomen uitkomst geven. (Ps. 68:10)

Leg alles in Zijn hand. Laat los, laat alles los, maar laat nimmer deze waarheid los: God is machtig en bereid om te helpen degenen die Hem nodig hebben voor het tijdelijke, geestelijke en eeuwige.

Ik heb u een paar vragen gesteld, en ik wil eindigen met u er nog twee te doen. Vraag eens of u de grootste en de minste kunt wezen, de grootste van alle zondaren en de minste van alle heiligen.

Amen.

Gebod:

Dat we U danken mochten, Heere, dat deze dingen nog gezegd zijn geworden, dat U het nog gegeven hebt dat ze konden gezegd worden. Zij moeten gezegd worden, en worden ze niet meer gezegd, dan neemt het verval grote en snelle vorderingen. En dan weet straks niemand meer hoe het is en hoe het moet.

Maar vergeef genadiglijk het zondige in het spreken, ook in het horen. Vergeef het zondige in ons in het algemeen. Er is geen mens die niet zondigt. En indien wij zeggen dat we geen zonden hebben, zo bedriegen we onszelf en trachten ook U te bedriegen, en de Waarheid is in ons niet.

Laat ons de dingen overdenken, gedurig overdenken, er telkens mee inkeren tot U. En moet onze consciëntie zeggen dat we ze niet kennen en niet bezitten, laat ons onze toestand voor U neerleggen en zeggen: "Heere, ik ben een onbekeerd mens. Als ik zó sterf, dan kom ik om. Maar laat mij, Heere, niet omkomen. Zal ik niet omkomen, dan zijn er verschillende zaken die ik moet kennen: ik moet mijzelf kennen en ik moet U kennen. Doe mij U en mijzelf kennen, en geef mij te treden in de weg des verstands. Laat mij raad horen, tucht ontvangen en wijsheid hebben om op een U behaaglijke wijze te beslissen in tijden waarin een beslissing moet genomen worden."

Ga, Heere, met ons. Bewaar ons op de weg. Breng ons thuis. Gedenk ons in deze week. Laat Uw Rijk komen in onze harten en in het hart van menigeen. Het gaat niet om geringe dingen. Het gaat om de hoogste goederen.

Amen.

Gezongen: Psalm 32:5 en 6.

Predikatie over Zondag 30 van de Heidelbergse Catechismus (voorbereidingspredikatie), uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 5 juni 1955 te Den Haag

Gezongen: Psalm 25:3 en 4.

Gelezen: De Wet des Heeren; Psalm 15.

Gebod:

Heere, we zijn alweer onderwezen. Ge hebt reeds menig goed woord tot ons gesproken, en werd er deze morgen niets meer gehoord, dan zouden we voldoende vernomen hebben. En nu komt het maar aan op het rechte gebruik. Maar hier staan we onszelf geheel in de weg: óf we trekken ons als Gallio niets van deze dingen aan, óf we beginnen in eigen kracht, en als wij dan geen voorspoed hierin hebben, dan is er geen vergeving en geen toevlucht omdat we U voorbij zijn gegaan, U Die in Christus

Jezus waart de wereld met Uzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende.

Ach, er is veel aandacht nodig, Heere, en veel overdenking en veel nood en een waarachtig geloof. Onthoud ons deze dingen toch niet. We zijn zonder deze dingen zo arm, naakt, jammerlijk, blind en ellendig, maar wij willen dit niet weten. En zo zoeken we de wereld en de eigengerechtigheid, verkiezen we onze wegen, onze eigen wegen, totdat... en dan houdt alles op, want het is de mens gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel. Leer ons de tijd des levens kostelijk achten. Wil in het gericht met ons niet treden, want niemand die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn. En zonder toevlucht te wezen, dat is zonder zaligheid te zijn. O, geef het ons ook in deze morgen wel te bedenken.

Laat het woord eenvoudig zijn en oprecht. Laat ons er niets aan toe kunnen voegen en er ook niets van af kunnen nemen. Zoals het Woord is, zo is het goed, want Uw Woord is de Waarheid, en het behoeft slechts gebracht te worden zoals het is. En als dit geschiedt – maar zonder U kan dit niet geschieden – dan wilt U het vergezelschap met Uw Geest, want dan keert het niet ledig weder. Het zal doen hetgeen U behaagt, en het zal ook wel voorspoedig zijn, al was het maar ten opzichte van één mens. Laat deze morgen eens één mens komen tot waarachtige bekering. Geef dat in deze ure eens een enkele moge worden versterkt, bevestigd, geleid en onderricht.

Gedenk onze zieken. Uit degenen die hier waren, is er één weggenomen. Laat het zijn familie tot heil wezen.

Wil Uw volk gedenken. Doe het zich bekeren. Gun leven aan onze zielen.

Gedenk ons volk, de regering, de koninklijke familie, de volkeren. Gij weet hoe het eruit ziet. Erbarm U, echter niet ten koste van Uw recht, maar tot verheerlijking van U en zo mogelijk dan tot zaligheid. Er zijn er die zulke zware lasten te dragen hebben. Laat hen dit niet kunnen zonder U.

Amen.

Gezongen: Psalm 24:2 en 3.

Ik wilde deze morgen met u stilstaan bij een gedeelte van de 30e Zondag van onze Catechismus:

“Voor wie is het Avondmaal des Heeren ingesteld?” “Voor degenen die zichzelf vanwege hun zonden mishagen, en nochtans vertrouwen dat deze hun om Christus’ wil vergeven zijn, en dat ook de overblijvende zwakheid met Zijn lijden en sterven bedekt is; die ook begeren hoe langer hoe meer hun geloof te sterken en hun leven te beteren. Maar de hypocrieten en die zich niet met waren harte tot God bekeren, die eten en drinken zichzelf een oordeel” (vr. en antw. 81).

Voorlopig maar tot zover. De vraag is dus voor wie het Avondmaal des Heeren ingesteld is. Wat is het Avondmaal? Het Avondmaal is een sacrament, het is een teken en een zegel. Waarvan is het een teken en een zegel?

De Doop, ook een sacrament, is een teken en zegel van de inlijving in de Kerk, in de Kerk van Christus. Wanneer iemand de genade Gods deelachtig is geworden – wat is de genade Gods? vergeving van zonden met recht op het leven, en wedergeboorte – ik zeg, wanneer iemand de genade Gods deelachtig is geworden, dan ziet hij zijn Doop. Hij had zijn Doop nooit gekend. Maar in dit ogenblik verstaat hij dat de Doop een teken en zegel is van hetgeen hij nu ondervindt en ondervonden heeft, een teken en zegel dus van de rechtvaardigmaking uit of door het geloof, en van de vernieuwing door de Heilige Geest in Jezus Christus.

Het sacrament van het Heilig Avondmaal is een teken en zegel van de wasdom van de Gemeente, van de gelovigen, van de groei in het waarachtige christendom. Het Avondmaal is ingesteld door de Heere Jezus Christus. En wanneer heeft Hij dat gedaan? Dat heeft Hij gedaan in de nacht van het verraad. Vlak voordat Hij gevangen werd genomen, heeft Hij het Nachmaal ingesteld. En aan de instelling ontleent het Avondmaal, evenals de Doop, zijn waarde. Was er geen instelling, dan zou er geen Avondmaal noch Doop wezen.

In de nacht dus waarin de Heere Jezus verraden stond te worden, heeft Hij gedacht, niet aan Zichzelf, maar aan de mensen, aan de arme, naakte, schuldige, blinde mensen, aan Zijn arm en ellendig volk. Dat is liefde, dat is de liefde Gods. Dat het niet blijke dat we deze liefde veronachtzaamd hebben! Want de liefde is de ene zijde, maar er is ook een andere zijde, en deze is de toorn. Er is toorn en liefde, er is liefde en toorn.

En nu wordt de vraag gedaan voor wie het Heilig Avondmaal ingesteld is. Niet voor alle mensen. Het kán niet voor alle mensen ingesteld zijn, want het Avondmaal – ik heb het u al gezegd met andere woorden – is een teken en verzegeling van het geloof. Als er nu het waarachtige geloof niet is, dan is het Avondmaal een brief zonder inhoud, zonder waarde, behalve dan dat het degene die het gebruikt, tot oordeel is, omdat hij ermee spot. En nu kan er wel allerlei geloof zijn, en wij, onkundige mensen, zijn gemakkelijk in onze opinie over het geloof, maar het waarachtig geloof gaat met sterven gepaard, terwijl dan tegelijkertijd het leven zich openbaart. En dit geloof is een grote zeldzaamheid.

Het Avondmaal is een maaltijd. Maar om aan een maaltijd aan te zitten, moeten we toch in staat zijn om te eten en men moet een mond hebben. En als u, of wie ook, nu meent dat hij het Avondmaal niet mag verwaarlozen, dan moet hij deze vraag kunnen beantwoorden: “Hebt gij een mond?” En de tweede is: “Hoe zijt gij aan deze mond gekomen?” Als u dat nu aan een begenadigd mens vraagt die enig opklarend licht in zijn toestand, in zijn zaken ontvangen heeft, dan kan hij u dat uitleggen. En vangt hij daarmee aan, dan weet hij van tevoren dat hij zich niet vergist. Is het zo met

u? Ik zeg, nadat u enig opklarend licht ontvangen hebt in uw zaken. Want bij een pas begenadigde is doorgaans de verwarring nog groot, niet in het diepst van zijn ziel, dat niet, in het diepst van zijn ziel is het alles licht en klaarheid.

Het Avondmaal is een vriendenmaaltijd. En wie meent dat hij daaraan plaats mag nemen, moet zich afvragen of hij een vriend is. Men is één van tweeën, men is een vriend of een vijand. Wanneer men een vriend is, dan is men een vijand geweest. En nu moet men zich afvragen hoe dat nu komt. Men was een vijand, en nu een vriend? Wie heeft dat gedaan? En hoe is dit tot stand gekomen? Dat het waarlijk tot stand moet komen, dat zegt ons het woord van de apostel Paulus, want hij maakt ons bekend dat hij als een vijand met God verzoend is geworden (Rom. 5:10).

Voor wie is het Heilig Avondmaal ingesteld? De catechismus geeft enige dingen op waaraan we ons kunnen toetsen. De oprechten hebben behoefte aan toetsing. Ze wensen onderzocht te worden. Niet door iedereen, want om een ander te kunnen onderzoeken, om van een ander iets te kunnen zeggen, moet men twee dingen bezitten. Ten eerste genade. Een mens zonder genade kan de staat van een mens niet beoordelen. Doet hij het, dan is dat louter hoogmoed, afschuwelijke hoogmoed. Maar in de tweede plaats moet hij, zoals ik al in een ander verband heb gezegd, opklaring hebben. En dat neemt enige jaren. Het neemt enige jaren, voordat iemand opklaring heeft in zijn zaken.

Nochtans, al is het dat hij zich niet aan iedereen ter proef geeft, hij houdt ervan om onderzocht te worden. En daarom legt hij zijn zaken dikwijls open voor de Heere. Gij kunt daarvan vinden schone woorden in de 139e Psalm, aan het eind: Ontdek mij, en zie of bij mij een schadelijke weg is, zo bidt daar de psalmdichter, beproef mij en leid mij in de eeuwige weg (vs. 23-24). Ja, dat is heel wat, de moed te hebben om zo te bidden. Daar is moed toe nodig, daar is geestelijke moed toe nodig, zo te bidden.

Een begenadigde weet dat hij niet in de eerste plaats met zichzelf te doen heeft, ook niet met zijn naaste. Het voldoet hem niet, wanneer zijn naaste zegt: "O gij, zijt *gij* nog bevreesd?" Nee, maar een begenadigde weet dat God er is, en dat hij met Hem te maken heeft, en nu is het in zijn hart: "Zegt Gij" – niet ik – "zegt Gij" – niet mijn naaste – "zegt Gij tot mijn ziel: Ik ben uw Heil" (Ps. 35:3). U denkt, omdat ik zeg: "Zegt Gij, niet ik": "moet hij het zelf dan ook niet weten?" Een begenadigd mens weet het wel, en ieder begenadigd mens weet het, maar omdat er zoveel aanvechting is en omdat zijn leven niet is zoals het behoorde te zijn, zo stelt hij zichzelf met zijn zaken voor de eeuwigheid in de hand Gods. En dan zegt hij: "Heere, nu oordeel ik niet, ik blijf er buiten, maar oordeelt Gij nu, U zijn alle dingen bekend, oordeelt Gij". Dat is het schoonste beproevingswerk. "Heere", zeide Petrus, "Gij weet dat ik U liefheb" (Joh. 21:15). En dit herhaalde hij: "Gij weet dat ik U liefheb" (vs. 16-17). Het is zo schoon als iemand met zijn zaken zich durft te beroepen op de alwetendheid Gods. Het is zo schoon als iemand met het oog op zijn zaken de wederkomst van de Heere Jezus Christus tegemoet ziet. Dat is de vrije consciëntie, die door het bloed van Chris-

tus, door de besprenging des bloeds van Christus, verkregen wordt. En dat maakt vrijmoedig. De apostel zegt in Hebreeën: "Werpt uw vrijmoedigheid niet weg" (Hebr. 10:35). Deze mens werpt zijn vrijmoedigheid niet weg.

En dat maakt ook dat we onze naaste die onbegenadigd is, ontzien, dat we hem niet aanvallen, dat we niet uit de hoogte op hem neerzien. "Want", zegt de apostel Paulus, "wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen?" (1 Kor. 4:7). En dat hebben ouders ook zo nodig, als ze tegenover hun onbekeerde kinderen staan. Ach, dan hebben ze het zo nodig, want het valt hun zo hard. Het valt begenadigde ouders zo hard als ze hun kinderen zien op de weg des verderfs. En dan moet het "ik" niet vanuit de hoogte tot die kinderen komen, maar het hart moet de nood van die kinderen voelen, en zo dient men dan te waarschuwen. Want het christelijke leven, toehoorders, is wel eenvoudig, maar het stelt ons toch voor hoge taken.

Een begenadigd mens kan onmogelijk zonder de Heere Jezus. Hij zegt: "Als ik Die zou moeten missen, dat zou de zwaarste ramp van mijn leven zijn, de zwaarste ramp. Ja, ik zou hartelijk wensen, ofschoon ik weet dat het niet zou baten, maar ik zou hartelijk wensen dat ik er niet was, dat ik er nooit geweest was." Nu kunt u zien hoe ver een mens van de dingen verwijderd is, die niet alleen genot heeft in de wereld, maar het liefst in de wereld zou willen blijven. Och, die is er zover van af.

Een begenadigd mens kan Jezus niet missen. "Geef mij Jezus", heeft iemand gerijmd, "of ik sterf; buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf"*. Een begenadigd mens weet geen raad, hij is een radeloze. Waarmee weet hij geen raad? Met zichzelf! Hoe dikwijls, ja, nacht en dag, roept hij uit: "Wat heb ik gedaan! Wat heb ik gedaan! Wat ben ik voor een mens! Wat ben ik voor een mens! Welk een tweeslachtigheid is er in me. Hoe hard kan ik wezen; hoe kon ik nu toch zo tegenover mijn naaste zijn als ik vandaag nog tegenover hem heb gestaan", enzovoort. Een begenadigd mens weet geen raad met zichzelf. En daarom, dit is zijn uitkomst dat er Eén is Wiens Naam Raad is, en tot Hem neemt hij de toevlucht, gedurig, niet een keer, maar gedurig, enige malen somtijds per dag, ook in de nacht. "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, al gij eindend der aarde, want Ik ben God en niemand meer" (Jes. 45:22). Op grond van deze en dergelijke uitnodigingen doet hij dat. En als deze uitnodigingen er niet waren, dan zou hij het niet kunnen. Maar nu zijn ze er, en nu doet hij het, en hij vlucht tot Christus. En als er geen verhoring *schijnt* te wezen – er is verhoring – als er geen verhoring *schijnt* te wezen, dan zegt hij niet: "Ja, dat is omdat ik zo slecht ben. Het is geen wonder, het is begrijpelijk, en er zal ook wel nooit verandering komen." Dat zegt hij niet. Juist omdat hij zo slecht is, moet hij de toevlucht nemen tot de Heere Jezus. Want de Heere Jezus heeft immers gezegd dat "Hij gekomen is, niet om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering" (Matth. 9:13).

* Nicolaus Barentsonius (1609-1682). Zie bundel 1997-'99, blz. 239.

Ja, dat farizeese, dat afschuwelijk farizeese in ons hart kijkt zo naar zijn naaste, en als het daar dan nog maar bij bleef. Maar de goddeloze gaat over hem spreken, zoals u dat in Psalm 15 gehoord hebt. De begenadigde gaat met al zijn zaken tot de Heere, met al zijn zaken. En als hij gezondigd heeft, reken er dan maar op, dat hij spoedig te vinden is in de binnenkamer, want hij kan onder de last, ook zelfs van de geringste zonde, niet leven.

Ik zei dat deze week nog tegen iemand, en ik heb het, als ik me niet vergis, hier ook wel eens gezegd. Ik was in Yerseke als Nederlands Hervormd predikant. Een hoogbejaard begenadigd mens vertelt me het volgende: “Die en die komt naar me toe en zegt iets van een begenadigde tegen mij; zij zegt dat ze gevloekt heeft”. Zij bracht dit dus die hoogbejaarde en begenadigde mens aan. En wat was het antwoord van die begenadigde, die geoefend was in de genade? “Hebt gij haar ook kunnen volgen in de binnenkamer?” Een schoon antwoord, nietwaar? De oude van dagen gaf geen tekenen van verontwaardiging. In zijn hart was hij wel verontwaardigd, over zijn eigen zonden en over die van zijn naaste, maar hij gaf er geen teken van – “hebt gij haar ook gevolgd tot in de binnenkamer?”

Gezongen: Psalm 139:1, 2 en 14.

Nu geeft onze Catechismus – wat een trouw leerboekje is – enige zaken aan waaraan een mens met het oog op het Avondmaal en ook met het oog op de eeuwigheid, zich moet toetsen. “Voor wie is het Avondmaal des Heeren ingesteld?” “Voor degenen die zichzelf vanwege hun zonden mishagen”. Hierin ligt de ganse overtuiging van zonden. Wie overtuigd is van zonden, mishaat zichzelf; hij walgt van zichzelf.

Er zijn in de overtuiging van zonden vier zaken. Ten eerste, de kennis van zonde; en ten tweede, de droefheid over de zonde; en ten derde, de belijdenis van de zonde; en ten vierde, de afkeer van de zonde. U voelt wel dat ik bij al deze zaken niet kan stilstaan. Hiervoor is de tijd veel te kort, vooral als men zo kort moet spreken als ik.

Het gaat hier om de zonde als zonde – en niet over de gevolgen van de zonde – over de zonde als zonde, zodat wie overtuigd is en een mishagen heeft aan zichzelf, met de dichter van de 51e Psalm zegt: “Tegen U alleen heb ik gezondigd, en gedaan wat kwaad is in Uw ogen” (vs. 6).

De gevolgen van de zonde wil hij graag dragen, maar dan is zijn gebed: “Straf mij niet in Uw toorn, en kastijd mij niet in Uw grimmigheid” (Ps. 6:2). De onbegenadigde gaat het er maar alleen om dat hij er goed van afkomt, dat hij verlost is van allerlei tegenspoed, van allerlei moeilijkheden. De beste dingen van het leven, moeite en verdriet, worden door de onbegenadigden verworpen. Ze willen die niet. En ze zijn juist de middelen waardoor God Zijn volk in de laagte brengt, in het dal van ootmoed, en waardoor Hij hen inwint om het alles eens na te kijken in hun leven, en hen bekwaam maakt om te strijden tegen wat in hun leven niet goed was of is. Maar het zijn alles

geen lichte dingen; dat moet u niet denken. Het is er niet mee gedaan wanneer u zegt: “Ik ben het ermee eens”. En het is er ook niet mee gedaan wanneer u bij een kopje thee erover spreekt. Deze dingen eisen worsteling.

“...en nochtans vertrouwen”, volgt er dan, “dat deze hun om Christus’ wil vergeven zijn, en dat ook de overblijvende zwakheid met Zijn lijden en sterven bedekt is”. Een begenadigd mens heeft een openbaring van God ontvangen. Onbegenadigden hebben maar wat gelezen. Daar hebben ze somtijds heel wat over te zeggen, en heel wat mee in te brengen. Maar ze moeten weten, dat ze, zolang ze zodanig zijn, verworpen zijn van God en ook van Zijn Kerk. Een begenadigde heeft een openbaring van God ontvangen. Daar kan ik ook weer niet uitvoerig over spreken. Maar als iemand een openbaring van God ontvangt, dan aanschouwt hij een liefdehart. De wereld spreekt wel over de liefde Gods. Het is diep te betreuren, want als u vroeg: “Wat is God?”, dan zouden ze ten antwoord geven: “Ja, dat weet niemand”, zoals ik het kort geleden nog ontmoette. Toen ik een roomse deze vraag deed, wat God is, kreeg ik ten antwoord: “Dat zullen we weten na dit leven”. Een mens heeft immers duizend slaapmiddeltjes; die zijn alle niet op te noemen. “Dit weet ik”, zei de Prediker, “dat God den mens goed gemaakt heeft, maar zij hebben vele vonden gezocht” (Pred. 7:29).

Gij hebt genade als de laatste vond weg is, de laatste vond, want dan is het een vlak veld voor God tot u, en voor u tot de Heere – als de laatste vond weg is. Dan is er maar één schuldig in de wereld, en dat is men zelf, één schuldige. Daar heeft er maar één in de wereld kwaad gedaan, en dat is hijzelf. Dat is de zondaarsgestalte. Godsdienstige mensen, dominees op huisbezoek en in de prediking, enzovoort, zeggen: “Je moet maar komen zoals je bent”. Ja, maar hoe is men? Dat is juist hetgeen verborgen is. Een mens weet niet hoe hij is. Maar als men de laatste vond kwijt is, dan is men zondaar voor God.

En nu, uit de kennis die gekomen is bij en door de openbaring van God, maakt de gelovige, de begenadigde, het op – nu ik het maar kort kan zeggen, zal ik het ook zo kort mogelijk u laten horen – maakt een gelovige, een begenadigde, het op. En wat ziet hij dan in God? Een vreselijke Majesteit, een God Die alle dagen toorn, maar ook een God Die het Zich mogelijk gemaakt heeft om met behoud van Zijn eer zonden te vergeven. En deze mogelijkheid, deze mogelijkheid voor God om de zonden te vergeven, ziet hij in Christus. Als er hier geen Christus was, dan zou er van de mogelijkheid om zonden te vergeven met behoud van Gods eer, niets worden opgemerkt. Al wat een mens – hoor het toch eens; hoor het toch eens – al wat een mens zich verbeeldt van zondevergeving en van genade, zonder dat hem Christus geopenbaard is, dat is leugen en bedrog. Dat is het onderwijs van de vorst der duisternis en van het eigen verdorven hart.

...een God Die de zonde kan vergeven en wil vergeven... Als God alleen maar kon, maar niet wilde, dan zou men nog niets kunnen beginnen. Zolang een mens niet

kan geloven dat God hem persoonlijk wil zaligmaken, kan hij met God niets beginnen, en het geloof is er niet en het blijft nog bij inbeelding. Maar nu hij deze twee zaken ziet: “God is machtig om te verlossen”, en: “Hij roept mij, mij persoonlijk”, begint het geloof heerlijk werkzaam te zijn, en dan is dit de vrucht van het geloof: vergeving van zonden, bedekking door het lijden van Christus. Maar nog eens, ik laat het u maar in het kort horen, want ik moet alweer bijna ophouden.

“Die ook begeren hoe langer hoe meer hun geloof te sterken en hun leven te beteren”. “...hun geloof te sterken”. Waarom willen ze hun geloof gesterkt hebben? Waarom? Om wat vaster te staan ten opzichte van de eeuwigheid? Om met meer vrijmoedigheid tot hun naaste te kunnen zeggen dat men genade bezit? Nee, maar ze weten wat het geloof werkt: “verheerlijking van God”. Zodra het geloof voor het eerst of bij vernieuwing werkzaam is, komt de mens ertoe zichzelf – steeds meer – aan God te geven, om onbepaald, zonder enige restrictie, zonder enige voorwaarde, door het bezaaide en door het onbezaaide, op een operatietafel, op een sterfbed, in tijd van oorlog, in tijd van tegenspoed zowel als in tijd van voorspoed, onder alle omstandigheden, te volgen. En nu voelt u wel dat een begenadigde graag de versterking van het geloof heeft. “Ik geloof, Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp” (Mark. 9:24). En dan wordt gebeden, zie een andere plaats: “Versterk het overige, dat sterven zou” (Openb. 3:2). Och, er zijn zoveel plaatsen die dit zeggen en toelichten.

Dan zou ik ook dit nog hieraan willen toevoegen, dat men versterking van het geloof wenst om Hem Die de Werker en het Voorwerp van het geloof is, nog meer te leren kennen. En dat vindt u in Filippenzen 3: “Maar hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus’ wil schade geacht. Ja, gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, mijn Heere, om Wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen, en in Hem gevonden worde, niet hebbende mijn rechtvaardigheid die uit de Wet is, maar die door het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid, die uit God is door het geloof; opdat...” – zie, hoor: “opdat” – “opdat ik Hem kenne en de kracht Zijner opstanding en de gemeenschap Zijns lijdens, Zijn dood gelijkvormig wordende” – sterven, sterven, sterven – “Zijn dood gelijkvormig wordende, of ik enigszins moge komen tot de wederopstanding der doden. Niet dat ik het alrede gekregen heb, of alrede volmaakt ben” – ootmoed, nederigheid des harten – “maar ik jaag daarnaar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben. Broeders, ik acht niet, dat ik zelf het gegrepen heb. Maar ik jaag ernaar” – ik ben werkzaam; een begenadigde is in werkzaamheden (dacht u dat hij alleen maar zijn dagelijkse bezigheden verrichtte? nee, in zijn vrije tijd en onder het verrichten van zijn dagelijkse bezigheden en in de nacht en op de dag des Heeren is hij bezig) – “ik jaag ernaar of ik het ook grijpen mocht”. Daarom doet het hem leed dat er zoveel tussenkomt.

Dat zegt onze Catechismus ervan. Maar onze Catechismus zegt nog meer. De

Catechismus zegt dat er mensen zijn die moeten worden uitgenodigd. Dat zijn dezen. Maar ook dat er zijn die moeten worden toegelaten. Dat zijn degenen die zich verbeelden genade te bezitten, maar op wier leven en belijdenis overigens niets aan te merken is. Dezen moeten toegelaten worden, en een ander die aanzit mag er geen aanmerking op maken dat dezen aanzitten. Doet hij dat? Dan speelt hij de huichelaar. Als hij zich daartoe opgewekt gevoelt, dan mag hij wel bij gelegenheid eens een bezoekje brengen bij deze persoon, en hem vragen of hij werkelijk zo’n gelukkig mens is. Dat is wat anders. Maar hij mag niet zeggen of denken: “Hum, die komt er ook al aan”. Dat is vervloekte huichelarij.

Moeten dan allen toegelaten worden? Nee, er zijn ook mensen die niet toegelaten moeten worden. Dat zijn degenen die door hun belijdenis en gemis aan boete, de dingen van het Koninkrijk Gods weerspreken, of zoals onze Catechismus zegt, een goddeloos leven leiden. Dezen moeten niet toegelaten worden. Ze moeten zelfs, als ze zich niet verbeteren, op den duur verbannen worden uit de gemeente. En als in een bepaalde gemeente de ban niet gehanteerd wordt – er zijn altijd de eeuwen door zulke gemeenten geweest – dan moet de gemeente zich tegenover deze mens zo opstellen dat ze hem acht als een mens die, een goddeloos leven leidende, van God Zelf afgesneden is, tot zijn bekering, zoals u dat vinden kunt in 1 Korinthe 5: “opdat de geest behouden moge worden en het lichaam verdorven” (vs. 5).

Nu moet niemand aan het Avondmaal komen zonder zich beproefd te hebben. Maar als hij zich beproefd heeft en hij heeft vrijmoedigheid ontvangen om aan de dis des Heeren te gaan, dan moet hij dat doen zonder grote verwachtingen. Hij moet zich maar aan de leiding Gods overgeven. En wanneer de Avondmaalsviering geschied is, dan moet hij voorzichtig zijn, want we zijn nooit gemakkelijker tot een prooi te maken van de duivel en van de zonde dan wanneer wij aan het Avondmaal geweest zijn.

Als u nu zegt: “Ik hoef me niet te beproeven, want ik weet zeker dat ik geen genade bezit”, laat mij dan tot u zeggen: beproef u dan eens hoe het komt dat ge nog geen genade bezit, terwijl toch de genade noodzakelijk is. Brood en water, voedsel zijn noodzakelijke dingen. We hebben er in de tijd van de oorlog verre reizen voor moeten doen, onze voeten ervoor stukgelopen. Nou, noodzakelijker is genade. En zou u dan toch maar zo onbekommerd doorleven? Weet u wat genade is? Vergist u zich daar niet in, want de wereld en uw eigen hart zijn vol verleiding. Gij moet maar niet zo in het algemeen en in het wilde weg spreken van genade, maar u moet weten wat genade is. Genade is vergeving van zonde, zoals we alreeds hebben gezegd, en recht op het leven, en wedergeboorte, volgende op vergeving van zonden en recht op het leven.

Als het onderzoek goed uitgevallen is, verbind u dan steeds inniger aan de Heere. Wil geen scheef ding tussen de Heere en uw ziel verdragen. En raadpleeg de Heere veel in uw leven. “Hij geeft lessen, Die de ziele wijzer maakt.” Leef met Hem, leef uit

Hem, leef door Hem, leef tot Hem. U moet alles niet zo kunnen doen zonder God. Dan zou het wel eens kunnen wezen dat uw buidel vervloekt was. "Ken den HEERE in al uw wegen, en Hij zal uw paden recht maken" (Spr. 3:6).

God zegene voor mij en voor u wat gesproken is.

Amen.

Gebed:

Ja, laat ons behoefte hebben, Heere, aan deze zegen, want alles is eraan gelegen. Wanneer Gij U onthoudt, dan heeft er niets goeds plaats, maar wel veel kwaad. Maar Gij behoeft U niet te onthouden en Gij wilt U ook niet onthouden. In de moeilijkste ogenblikken, in de slechtste tijden zijt Gij nog een God Die gaarne vergeeft. Want wij hebben het wel verdorven, de Kerk te gronde gericht, de leer verdraaid, vele zonden gedaan, grote en kleine, wij hebben het wel verdorven, maar Gij zijt dezelfde gebleven. Gij wordt moede noch mat, zo hebben Uw profeten altijd gepredikt. "Een overblijfsel zal wederkeren", dat is het slot van ieder profetisch boek.

In de dagen van Uw omwandeling op aarde was de toestand ook zeer verdorven. Dat hebt Gij wel aan den dag gelegd. Nochtans hebt Gij in die tijd het Avondmaal ingesteld, en nooit gezegd: "Als het zo slecht is als het nu is, dan niet". En de prediking hebt Gij ook laten uitgaan: "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven".

Heere, leer ons wat genade is. Doe ons op genade hopen. Doe uit ons hart voortkomen: "O God, wees mij zondaar genadig", en laat ons dan weten wat we bidden, en doe ons geloven dat Gij het gebed hoort en verhoort, zekerlijk verhoort.

Laat ons niet in het onzekere blijven hangen, want "die twijfelt is een baar der zee gelijk; hij mene niet dat hij iets ontvangen zal van den Heere". Erbarm U, Heere! Leer ons bidden, leer ons prediken, leer ons luisteren, leer ons onze kinderen te laten dopen, leer ons het Avondmaal bijwonen.

Amen.

Gezongen: Lofzang van Maria: 3, 4 en 5.